

ЕКОЦИД ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Чирук Олександра Віталіїна

Науковий керівник: к.т.н., доц. Трегуб Юлія Євгенівна

З 24 лютого 2022 року розпочалась повномасштабна військова агресія росії проти України, яка призвела до того, що екологічне становище в Україні має катастрофічне положення.

Державною екологічною інспекцією України за підтримкою Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства цифрової трансформації України та інших партнерів на національній онлайн-платформі «ЕкоСистема» було створено окремий офіційний ресурс «ЕкоЗагроза» для збору та фіксації інформації про екологічні загрози в режимі реального часу, де офіційно вже зафіксовано 330 випадків екоциду [1]. На жаль, кількість цих випадків дедалі росте.

Екоцид – масове знищення рослинного або тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу [2].

Війна суттєво вплинула на всі складові навколишнього середовища. Негативні наслідки цього впливу будуть довгостроковими, вони не будуть обмежені лише локальним рівнем та матимуть глобальну дію не тільки для України, а й для багатьох країн світу.

Під час дослідження було проведено аналіз основних військових дій та їх наслідків щодо земельних ресурсів (табл.1).

Таблиця 1 Аналіз наслідків військових дій щодо земельних ресурсів

№ з/п	Причини виникнення	Наслідки
1.	Детонації ракет та артилерійських снарядів	Зміна ландшафту, деградація ґрунтового покриву, хімічне забруднення ґрунтів, накопичення в ґрунтах у великій кількості чадного газу, вуглекислого газу, водяної пари, закису азоту, діоксиду азоту, формальдегіду, пари ціанистої кислоти, азоту, токсичної органіки, важких металів.
2.	Будівництво фортифікаційних споруд, риття окопів та траншей, рух важкої	Зміна ландшафту, посилення вітрової та водної ерозії, деградація рослинного покриву.

техніки

3. Рух та пошкодження сухопутної військової техніки
Забруднення ґрунтів паливно-мастильними матеріалами та іншими нафтопродуктами, деградація рослинного покриву, зниження водопроникності ґрунту, порушення біохімічних та мікробіологічних процесів в ґрунтах.
4. Шахтні води
Шумове забруднення та вібрація ґрунтів, забруднення та порушення гідрологічного режиму підземних та поверхневих вод, забруднення повітряного басейну твердими та газоподібними речовинами.
5. Накопичення металобрухту
Накопичення токсичних речовин та важків металів, деградація рослинного покриву та ґрунтів.
6. Мінування полів
Накопичення важків металів, токсичних та вибухонебезпечних речовин, при детонації виникає шумове забруднення та вібрація ґрунтів, зміна ландшафту.

Внаслідок зазначених військових дій (рис.1) відбувається руйнування верхнього родючого шару ґрунту, який був сформований протягом століть. Це призводить до швидкої деградації ґрунтів, що унеможливорює використовувати їх протягом довгого часу.

а)

б)

в)

Рис. 1 Негативні наслідки дій військової агресії відносно земельних ресурсів:
а) детонування снарядів; б) забруднення ґрунтів паливно-мастильними матеріалами та іншими нафтопродуктами; в) накопичення металобрухту

Відповідно до публічного звіту т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України за 2022 рік [3] за 10 місяців війни фахівцями Держекоінспекції та Оперативного штабу було проведено розрахунки збитків, заподіяних довкіллю відповідно до затверджених Методик розрахунку збитків, завданих внаслідок збройної агресії російської федерації та бойових дій [4] у період з 24.02.2022 по 30.12.2022 року.

Аналізуючи даний звіт можливо визначити, що найбільших збитків за зазначений період часу зазнали Луганська (262518354,000 тис.грн), Харківська (161535066,512 тис.грн) області та Центральний округ (145417369,224 тис.грн), найменших – Карпатський округ (921,825 тис.грн).

Російсько-українська війна значно погіршила стан довкілля в Україні та призвела до глобальних екологічних проблем.

Бойові дії спричинили забруднення повітря, води та ґрунту, знищення рослинного та тваринного світу, а також накопичення небезпечних відходів, які мають негативний вплив на здоров'я людей та екологічну ситуацію в цілому.

На жаль, сьогодні все ще досить рано в повній мірі оцінювати масштаби пошкоджень, адже збитки із кожним днем збільшуються, а звільненні території потребують розмінування.

Наслідки накопичених екоцидів по всій території України будуть відчутні ще довгі роки після закінчення війни, тому необхідно вживати невідкладних заходів вже зараз для зменшення впливу військових дій на довкілля, відновлення пошкоджених екосистем та активно залучати міжнародну спільноту до розв'язання цієї проблеми.

Перелік посилань

1. Офіційний ресурс Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «ЕкоЗагроза». URL: <https://ecozagroza.gov.ua/>. (дата звернення 20.04.2023).

2. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар кримінального кодексу України. Київ, 2010. URL: <http://yport.inf.ua/stattya-441-ekotsid.html>. (дата звернення 22.04.2023).

3. Публічний звіт т.в.о Голови Державної екологічної інспекції України за 2022 рік. URL: <https://www.dei.gov.ua/post/2515>. (дата звернення 13.04.2023).

4. Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text>. (дата звернення 13.04.2023).